

วารสารปรัชญาปริทรรศน์

JOURNAL OF PHILOSOPHICAL VISION

ISSN: 1513-6620 (Print) × ISSN: 2773-9643 (Online)

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phiv/index>

Research Article

พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่ม
เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

Guidelines for Developing Creative Thinking Skills according to the Principles of Wisdom 3 of Personnel of the School Group, Efficiency Promotion Network No. 4 Pathum Thani Province

อรวรรณ พุดมอญ^{1*}

Orawan Pudmon^{1*}

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author*

1. อรวรรณ พุดมอญ*

Orawan Pudmon*

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Education Program in Buddhist Educational Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Email: Orawan9797@gmail.com

คำสำคัญ:

การพัฒนาทักษะ, การคิดสร้างสรรค์, หลักปัญญา 3

Keywords:

Skill Development, Creativity, 3-Step Intelligence

Article history:

Received: 10/12/2024

Revised: 07/01/2025

Accepted: 12/01/2025

Available online: 14/06/2025

How to cite:

Pudmon, O. (2025). Guidelines for Developing Creative Thinking Skills according to the Principles of Wisdom 3 of Personnel of the School Group, Efficiency Promotion Network No. 4 Pathum Thani Province. *Journal of Philosophical Vision*, 30 (1), 157 - 176.

ABSTRACT

The objectives of this research article are as follows: 1) to identify the necessary creative thinking skills needs of personnel in the fourth network of efficiency-enhancing schools; 2) to explore methods for developing creative thinking skills based on the threefold wisdom principles for personnel in the same network; and 3) to propose development strategies for these skills in Pathum Thani Province. The study employed a mixed-methods approach, using quantitative research with a sample of 165 teachers to collect data through questionnaires. Statistical analyses included calculating means, standard deviations, and priority needs indices (PNI) for essential skills required by the educational institutions. Additionally, a sample of 30 teachers has assessed using evaluation forms, with similar statistical analyses performed. Qualitative research has involved content analysis of interviews conducted with 9 experts.

The research results found that 1. the needs that were most important in creative thinking skills for personnel was the ability to use thought-provoking prompts ($PNI_{modified}=0.090$), as it encourages reflective thinking ($PNI_{modified}=0.084$), fosters innovation ($PNI_{modified}=0.079$), and enhances cognitive flexibility ($PNI_{modified}=0.076$), respectively. 2. The study resulted on methods for developing creative thinking skills based on the threefold wisdom principles were as follows: 1) stimulate thinking, 2) focused communication thinking, 3) evaluative thinking, further analyzing information, 4) lateral thinking. 3. Recommendations for developing creative thinking skills based on the threefold wisdom principles for personnel within the fourth network of efficiency-enhancing schools in Pathum Thani Province were as follows: 1) stimulate thinking, open-ended questions, reflective

experiences, 2) focused communication thinking, focused questions, data analysis, 3) evaluative thinking, additional data analysis, the creation of examples, 4) lateral thinking, seeking alternative methods, thinking outside the box, and welcoming new perspectives are encouraged.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญหา 3 ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญหา 3 ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี งานวิจัยแบบผสมวิธี วิจัยเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 165 คน เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็นที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้นด้วยวิธี Priority Needs Index (PNI) และใช้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมิน สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการจำเป็นด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะว่า การใช้คำกระตุ้นความคิด ($PNI_{modified}=0.090$) ทำให้เกิดความคิดละเอียดลออ ($PNI_{modified}=0.084$) คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ($PNI_{modified}=0.079$) และคิดคล่องแคล่ว ($PNI_{modified}=0.076$) ตามลำดับ 2. วิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญหา 3 มีผลดังนี้ 1) ทักษะการคิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ 2) ทักษะการคิดสื่อสารใช้คำถามที่ชัดเจน 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม 4) ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม 3. แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญหา 3 ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ 2) ด้านคิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ ควรใช้คำถามเปิด สะท้อนประสบการณ์ 2) ด้านคิดสื่อสารอย่างชัดเจน ควรใช้คำถามต้องประเด็น วิเคราะห์ข้อมูล 3) ด้านคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง ควรวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม 4) ด้านคิดเชิงนวัตกรรม ควรมองหาวิธีที่แตกต่าง คิดนอกกรอบ และใช้ประโยชน์ในระดับมาก

1. บทนำ

สถานศึกษาเป็นสถานที่จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีโดยเฉพาะบุคลากรจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะเพราะเป็นภารกิจที่แต่ละองค์กรให้ความสำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ตลอดจนมีทัศนคติที่ถูกต้องในลักษณะที่ดีขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากบุคลากรเป็น

กลไกสำคัญที่ช่วยให้การขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรต้องมีทักษะ สมรรถนะที่เหมาะสมในการปฏิบัติราชการ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่สอดคล้องกับพันธกิจ เป้าประสงค์ ของความสำเร็จขององค์กรจากการปฏิบัติงาน

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในองค์กรจึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการที่จะส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จต้องดำเนินพร้อม ๆ กัน ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่องค์กรทุกองค์กรต้องการให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรทุกระดับและทุกคน โดยความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่อาจเกิดจากการคิดแก้ปัญหาหรือจากความต้องการที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือสิ่งต่าง ๆ ซึ่งหากบุคลากรในองค์กรนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลให้เกิดรูปแบบการปฏิบัติงานใหม่ ๆ หรืออาจก่อให้เกิดนวัตกรรมในองค์กรที่ช่วยให้การดำเนินงานมีการพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ในร่างกรอบแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กล่าวในบทสรุปผู้บริหารว่า (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2566: ก-ข) บุคลากรถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในองค์กร ที่จะช่วยให้ภารกิจขององค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ซึ่งการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐแนวใหม่ในราชการพลเรือนมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐและตอบสนองความต้องการของประชาชนตามนโยบายของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กฎหมายนโยบายและทิศทางแนวโน้มใหม่ในการพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 และแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐของของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน รวมถึงมาตรการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. 2562-2565) และมีสาระสำคัญในการบริหารกำลังคนภาครัฐ “เป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนภารกิจยุทธศาสตร์ชาติ” เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งส่วนราชการ และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในภาพรวมของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ “บุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีทัศนคติ ทักษะ สมรรถนะเพื่อปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นมีการบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกัน เน้นการสร้างผลสัมฤทธิ์ของงานที่มีประโยชน์กับส่วนรวมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ภูมิลำเนาที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบมีพฤติกรรมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทัน ปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ยืดหยุ่น และคล่องตัว” และได้กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาไว้ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์: ด้านการพัฒนาบุคลากร พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงในยุคดิจิทัล เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อขับเคลื่อนองค์กร อย่างยั่งยืน 2) พันธกิจ: ด้านการพัฒนาบุคลากร

(1) เสริมสร้างและพัฒนาระบบ กลไกและเครื่องมือการบริหารทรัพยากรบุคคลที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรอย่างยั่งยืน (2) พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรทุกระดับสู่ความเป็นมืออาชีพ สอดรับการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัล และการทำงานในภาวะชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) (3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต ตระหนักรู้และป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ (4) เสริมสร้างคุณภาพชีวิตความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ประเด็นยุทธศาสตร์: ด้านการพัฒนาบุคลากร (1) พัฒนาระบบ กลไก และเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน (Smart HRM/HRD) (2) ยกระดับสมรรถนะบุคลากรทุกระดับเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปภาครัฐในยุคดิจิทัลและภาวะชีวิตวิถีถัดไป Next Normal (HR Digitization) (3) ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การป้องกันการทุจริตและสร้างความโปร่งใสเพื่อสร้างค่านิยมความเป็นข้าราชการที่ดี (HR Integrity & Transparency) (4) พัฒนาคุณภาพชีวิต ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (HR Work Life Balance)

สถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี เป็นหน่วยที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาการต่างๆ และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานอยู่เสมอ บุคลากรยังขาดทักษะในการดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ช่วยเหลือบุคลากรมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการติดต่อประสานงานดียิ่งขึ้น และยังช่วยลดระยะเวลาการเรียนรู้งานให้น้อยลงในการพัฒนาบุคลากรจึงเป็นการกระตุ้นบุคลากรให้ปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นธรรมที่มีหลักการเป็นสากลเป็นหลักความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ คือ ธรรมตาของสิ่งทั้งหลายเป็นเช่นนั้นเอง เรียกว่า เป็นกฎธรรมชาติ ในทางปฏิบัติสอนให้คนมีเมตตากรุณาอย่างเป็นสากล ชาวพุทธต้องมีความเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์ทั่วกันหมดไม่เลือกพวกเขาพวกใครเป็นหลักคำสอนที่เชื่อกันว่า เป็นหลักธรรมที่สร้างภูมิรู้ ภูมิปัญญาของพระพุทธองค์ ที่ถูกถ่ายทอดสืบต่อมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2550 ปี และได้ชื่อว่าเป็นภูมิปัญญาโลก ภูมิปัญญาของมนุษยชาติเป็นมรดกโลกที่หาค่ามิได้ (สุภาภรณ์ อินทองคง, 2550: 89) โดยเฉพาะ “ปัญญา 3” คือ องค์ความรู้ที่เป็นปัญญาพลังของปัญญาที่เป็นสัมมาทิฐิเป็นคุณค่าที่ดีในการส่งเสริมพัฒนาหรือบริหารเพราะปัญญาจะพัฒนาที่ตัวเราให้งอกงามขึ้นทั้งด้านการประประพடுத்தางจิตใจ ให้คิดได้ คิดเป็น ทำได้ ทำเป็น ได้อย่างถูกต้อง ได้ผลดี ดังนั้น มนุษย์ต้องอาศัยความรู้ที่ถูกต้อง คือ “ปัญญา” เพื่อทำลายความทุกข์และต้นเหตุของความทุกข์ทั้งปวง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551: 93)

จากความเป็นมาและปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรคนหนึ่งของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จึงมีความสนใจเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี ในประเด็นที่ต้องการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ใน 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ทักษะด้านความคิดคล่องแคล่ว ทักษะด้านการใช้คำกระตุ้นการคิด และทักษะด้านความคิดละเอียดลออตามหลักปัญญา 3 (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 11, 2539: 271) คือ จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการคิด สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการฟังหรือศึกษาเรียนรู้ และภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการคิด

สร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานีต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดจากกลุ่มตัวอย่างครูในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 165 คน และการเก็บข้อมูลแบบประเมินจากกลุ่มตัวอย่างครูในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางทักษะการคิดสร้างสรรค์และเชี่ยวชาญด้านศาสนา จำนวน 9 รูป/คน เพื่อดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงกำหนดการวิจัยเป็นระยะดังต่อไปนี้

3.2 ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

การศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี เป็นการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 288 คน จาก 11 โรงเรียน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 165 คน แต่เนื่องจากว่าประชากรและกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียน มีจำนวนเท่ากันจึงใช้วิธีสุ่มเลือกหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเปรียบเทียบที่สำเร็จรูปขอ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560: 49) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	รายชื่อโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
		ครู/คน	ครู/คน
1.	โรงเรียนลั่นเจือทิศ	8	5
2.	โรงเรียนวัดอุ้งข้าว	18	10
3.	โรงเรียนเจริญวิทยา	12	7
4.	โรงเรียนวัดหว่านบุญ	27	15
5.	โรงเรียนวัดมูลเหล็ก	17	10
6.	โรงเรียนวัดพิชัยนิมิตร (คำสวัสดิ์ราษฎร์บำรุง)	24	11
7.	โรงเรียนอินทราภิรราชราษฎร์อุบลมภ์	16	9
8.	โรงเรียนวัดผลาหาร	15	8
9.	โรงเรียนวัดคุณหญิงส้มจีน (มิตรภาพที่ ๖๔)	17	10
10.	โรงเรียนคลองหนึ่ง(แก้วนิมิตร)	39	24
11.	โรงเรียนประถมศึกษาธรรมศาสตร์	95	56
รวมจำนวน (คน)		288	165

ตารางที่ 1 ข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง

2. ขอบเขตของการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูสอนในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 288 คน จำนวน 11 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสอนในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 165 คน จำนวน 11 แห่ง

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการเจาะจงคุณสมบัติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์และด้านศาสนา จำนวน 9 รูป/คน

4. ผู้ประเมิน ได้แก่ ครูและบุคลากรกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 9 คน โดยการใช้วิธีการเจาะจงคุณสมบัติเป็นครูและบุคลากร

2.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้วิจัย ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 11 แห่ง

2.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้วิจัย ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2567 ถึง ธันวาคม 2567 รวม 7 เดือน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วารสาร ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

2. การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทักษะด้านความคิดคล่องแคล่ว ทักษะด้านการใช้คำกระตุ้นความคิด ทักษะด้านความคิดละเอียดลออ

3. การกำหนดกรอบแนวคิดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือวิจัยโดยขอคำชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. การสร้างเครื่องมือวิจัยตามกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย

5. การนำเสนอร่างเครื่องมือวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

6. การนำเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

7. การจัดพิมพ์เครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การสอนของครูในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย เพื่อหาความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น ดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาและเนื้อหารายชื่อ จากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัย ดังนี้ +1 หมายถึง แน่ใจว่าเนื้อหาแบบสอบถามตรงวัตถุประสงค์ 0

หมายถึง ไม่นับถือว่าเนื้อหาแบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์ - หมายถึง เนื้อหาของแบบสอบถามไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย (Try Out) จำนวน 30 ชุด ไปทดลองกับครูโรงเรียนวัดนาวง เพื่อหาค่า Cronbach's Alpha ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.977 ขึ้นไป

3. นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากกรรมการที่ปรึกษาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ยื่นคำร้องแบบคำร้องทั่วไป ต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามเพื่อการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี เป็นกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน 165 คน

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามแต่ละชุดแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การสอน วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการจำเป็นทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรในปัจจุบันจากกลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 เป็นเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามเกณฑ์คะแนน ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน(ประกอบ กรรณสูต, 2542: 108) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับ ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่ คาดหวังของกลุ่ม

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

I คือ (Important) ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D คือ (Degree of success) ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

โดยมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความต้องการจำเป็นด้วยค่า PNI_{modified} ดังนี้

ข้อที่มีค่า PNI_{modified} มาก แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นมาก

ข้อที่มีค่า PNI_{modified} น้อย แสดงว่ามีค่าความต้องการจำเป็นน้อย

3.3 ระยะที่ 2 ศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเลือกแบบเจาะจงเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางทักษะการคิดสร้างสรรค์และเชี่ยวชาญด้านศาสนา เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 9 รูป/คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
2. แบบสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทักษะการคิดสร้างสรรค์และเชี่ยวชาญด้านศาสนาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร เพื่อนำมากำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานีตามหลักปัญญา 3 ได้แก่ 1) จินตมย (ปัญญาเกิดจากการคิดพิจารณา) 2) สุตมยปัญญา (ปัญญาเกิดจากการสดับเล่าเรียน) 3) ภวานมยปัญญา (ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติบำเพ็ญ)
3. การนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาของแบบสัมภาษณ์ ในเบื้องต้น
4. การนำความคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง ก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี ผู้บริหารและครูสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 165 คน เป็นหญิง จำนวน 90 คน และเป็นชาย จำนวน 75 คน มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด จำนวน 79 คน รองลงมา มีอายุน้อยกว่า 31 ปี จำนวน 37 คน มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 35 คน และน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 51-61 ปี จำนวน 14 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 117 คน รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 44 คน และปริญญาเอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.42 เป็นครูผู้สอน จำนวน 151 คน และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 มีประสบการณ์ระหว่าง 6-10 ปี มากที่สุด จำนวน 71 คน รองลงมา มีประสบการณ์ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 54 คน มีประสบการณ์ 16 ปี ขึ้นไป จำนวน 29 คน และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 11 คน

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพความต้องการจำเป็นของทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

1) **ทักษะด้านการใช้คำกระตุ้นความคิด** สภาพปัจจุบันของทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรพบว่า มีความจำเป็น อยู่ในระดับมาก จำแนกรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับได้แก่ ข้อที่ 10 มักจะใช้คำถามที่สร้างความคิดริเริ่มและกระตุ้นให้เกิดการระดมความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในทีมงานได้ ข้อที่ 9 การใช้คำพูดที่กระตุ้นให้คนอื่น ๆ มีความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองได้อย่างมาก ข้อที่ 4 สามารถใช้คำที่ทำให้คนรอบข้าง มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และลำดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 6 บุคลากรรู้สึกว่าการใช้คำถามที่ชัดเจนและกระตุ้นช่วยให้ทีมได้คิดอย่างมีความสร้างสรรค์ได้มากขึ้น

2) **ทักษะด้านความคิดละเอียดลออ** สภาพปัจจุบันความต้องการจำเป็นทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร โดยภาพรวม ทักษะด้านความคิดละเอียดลออ อยู่ในระดับมาก พบว่า อยู่ในระดับมาก จำแนกตามรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 6 ท่านมีความสามารถในการพิจารณาไตร่ตรองรายละเอียดและคิดรอบคอบในงานและตรงตามประเด็น ข้อที่ 1 ท่านให้ความสำคัญกับรายละเอียดของเรื่องที่กำลังคิดหรือวางแผนบ้อยแคไหน ข้อที่ 7 ท่านคิดอย่างละเอียดถี่ถ้วนในการวิเคราะห์ปัญหาหรือวางแผนงานในแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี และลำดับสุดท้ายคือข้อที่ 8 ท่านรู้สึกว่าการให้ความสำคัญกับรายละเอียดเล็ก ๆ ช่วยให้ท่านสามารถตัดสินใจได้แม่นยำมากขึ้น

3) **ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่** สภาพปัจจุบันความต้องการจำเป็นทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร โดยภาพรวม ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ อยู่ในระดับมาก พบว่า อยู่ในระดับมาก จำแนกตามรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 2 ท่านได้การพัฒนาและคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่

เปลี่ยนแปลง ข้อที่ 9 ท่านคิดสร้างสรรค์ สร้างโอกาสใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและบรรลุผล ข้อที่ 1 ท่านได้นำวิธีการปฏิบัติงานสมัยใหม่มาใช้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลงานที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลำดับสุดท้ายคือข้อที่ 6 ท่านมีการเพิ่มคุณประโยชน์ของกระบวนการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ ความแตกต่างทำให้เกิดจุดแข็งในการปฏิบัติงานได้ชัดเจน

4) ทักษะด้านความคิดคล่องแคล่ว สภาพปัจจุบันความต้องการจำเป็นทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร โดยภาพรวม ทักษะด้านความคิดคล่องแคล่วอยู่ในระดับมาก พบว่าอยู่ในระดับมาก จำแนกตามรายชื่อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1 ท่านสามารถปรับตัวเปลี่ยนแปลงความคิดตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ข้อที่ 6 ท่านรู้สึกว่าคุณมีความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในสังคมยุคใหม่ ข้อที่ 3 ท่านรู้สึกว่าคุณมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับช่วงเวลาที่ไม่แน่นอนได้อย่างดี และลำดับสุดท้ายคือข้อที่ 8 ท่านสามารถปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการทำงานได้ทันต่ออย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น

4.3 ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

1) คิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ การใช้คำกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้ในทีม คำถามที่ดีมีศักยภาพในการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมองเห็นปัญหาในมุมมองใหม่ ๆ ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิด ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และกระตุ้นการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคนในทีม

2) คิดสื่อสารอย่างชัดเจน กระบวนการคิดที่มุ่งเน้นการสื่อสารอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ โดยการตั้งคำถามที่ชัดเจน ตรงประเด็น เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจปัญหาและแนวคิดได้อย่างถูกต้อง เปิดโอกาสให้สมาชิกทีมแบ่งปันประสบการณ์ ขยายมุมมองและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

3) คิดวิเคราะห์เชื่อมโยง กระบวนการที่เน้นการพิจารณารายละเอียดและการพัฒนาแนวคิดจากข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างผลลัพธ์ที่มีคุณภาพสูง การวิเคราะห์เพิ่มเติม การสร้างตัวอย่าง และการเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ ให้เกิดมุมมองที่ครอบคลุมมากขึ้น ช่วยให้สามารถระบุปัญหา ประเมินทางเลือก และพัฒนาวิธีแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) คิดเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาและการทำงาน โดยเน้นการหาวิธีการที่แตกต่างและไม่ยึดติดกับแนวทางดั้งเดิม การคิดนอกกรอบ เพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และเปิดมุมมองใหม่ ๆ

4.4 เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

1. คิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ การใช้คำถามเปิดช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และค้นหาวิธีแก้ปัญหากรอบ เช่น “คุณคิดว่ามีวิธีไหนที่เรายังไม่ได้ลอง” และ “ถ้าไม่มีข้อจำกัด คุณจะเลือกวิธีไหนในการแก้ปัญหานี้” ส่งเสริมการคิดนอกกรอบ ส่วนคำถามสะท้อนประสบการณ์ เช่น “จากประสบการณ์ที่ผ่านมา คุณ

จะทำอะไรให้ดีขึ้นในครั้งหน้า” ช่วยให้เรียนรู้จากอดีต การใช้คำกระตุ้นทำให้การแก้ปัญหาและการทำงานมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการพัฒนาตนเองของทีมอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมิน พบว่า แนวทางด้านการคิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

2. คิดสื่อสารอย่างชัดเจน กระบวนการนี้เน้นการใช้คำถามที่ชัดเจนและตรงประเด็น เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจปัญหาและแนวคิดได้ถูกต้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและแก้ปัญหา พร้อมตัดข้อมูลที่ไม่จำเป็นออก ทำให้การจัดการปัญหาง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังเสริมสร้างการสื่อสารภายในทีมด้วยการสนับสนุนการสนทนาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อขยายมุมมองและสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานร่วมกันอีกด้วย ผลการประเมิน พบว่า แนวทางด้านการคิดสื่อสารอย่างชัดเจน มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

3. คิดวิเคราะห์เชื่อมโยง กระบวนการที่มุ่งพัฒนาความคิดจากข้อมูลที่มีอยู่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลลัพธ์คุณภาพสูง รวมถึงการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล การสร้างตัวอย่างและกรณีศึกษา การเชื่อมโยงแนวคิดเพื่อให้ได้มุมมองที่ลึกซึ้ง กระบวนการนี้ช่วยให้ระบุปัญหาและประเมินทางเลือกได้ชัดเจน และพัฒนาวิธีแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การทำงานปรับตัวและสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น ผลการประเมิน พบว่า แนวทางด้านการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

4. คิดเชิงนวัตกรรม กระบวนการเน้นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการแก้ปัญหา โดยค้นหาวិธีการที่แตกต่างจากแนวทางดั้งเดิมและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ผ่านการคิดนอกกรอบ เช่น การระดมความคิด การคิดเชิงนวัตกรรมสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร โดยนำเสนอแนวคิดใหม่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณค่า ซึ่งสำคัญต่อการแข่งขันในยุคที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วนี้ ผลการประเมิน พบว่า แนวทางด้านการคิดเชิงนวัตกรรม มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

5. อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

1) ทักษะด้านการใช้คำกระตุ้นความคิด ความต้องการจำเป็น มากที่สุด เพราะว่า ผู้บริหารใช้คำกระตุ้นความคิดบุคลากรในองค์กร เนื่องจากว่าการใช้คำกระตุ้นที่ชัดเจนและสร้างสรรค์ในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดการแสดงความคิดเห็นและการตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการคิดในการสร้างความเชื่อมั่นในทีม ทำให้สมาชิกทุกคนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ในการทำงานและสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธานี ชันบุญ (2551) ได้วิจัยเรื่อง “ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใช้ทักษะการบริหารงานทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านความคิดรวบยอด และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ

2) ทักษะด้านความคิดละเอียดลออ มีความต้องการจำเป็น เพราะว่า บุคลากรมีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ ก่อนที่จะตัดสินใจหรือเสนอแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาทักษะ

ความคิดละเอียดลออช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ทำให้บุคลากรมีความสามารถในการระบุปัญหาและทางเลือกต่าง ๆ อย่างถูกต้องนำไปสู่การวิเคราะห์อย่างมีระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีธัญญา น้อยพิมาย (2562) ได้วิจัยเรื่อง “ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะการบริหารของผู้บริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามการจัดลำดับความต้องการ จำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ทักษะด้านความคิดรวบยอด (2) ทักษะด้านการสอน และชุมชน (3) ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษามีการระดมความคิด นำวิธีการทำงานแบบร่วมมือมาใช้เพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน

3) ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ มีความต้องการจำเป็น เพราะว่า มีความต้องการพัฒนาแนวคิดและนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการในสังคม โดยเฉพาะในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทักษะนี้ช่วยให้บุคลากรมองเห็นปัญหาจากมุมมองหลากหลายเสนอแนวทางแก้ไขที่สร้างสรรค์ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระบบการศึกษาและท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ สะอึ้งทอง (2564) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ คือ ด้านออกแบบการหน่วยการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านกลยุทธ์ในการจัดการชั้นเรียน และ 2) แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านที่ 2 การออกแบบ หน่วยการเรียนรู้ ด้านที่ 3 กลยุทธ์ในการจัดการชั้นเรียน ด้านที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และด้านที่ 5 การสร้างและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้

4) ทักษะด้านความคิดคล่องแคล่ว มีความต้องการจำเป็น เพราะว่า ความคิดคล่องแคล่วจะช่วยทำให้บุคลากรสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และสร้างแนวทางการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว การฝึกความคิดคล่องแคล่วยังส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ เปิดโอกาสให้คิดอย่างอิสระจะช่วยพัฒนาทักษะ สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา รุ่งเรือง (2563) ได้วิจัยเรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล” ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลประกอบด้วย ภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การทำงานเป็นทีมการสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ 2) ระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) การสื่อสาร (2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (3) การทำงานเป็นทีม (4) การสร้างแรงจูงใจ (5) ภาวะผู้นำดิจิทัลปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มี

อิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าอิทธิพลทางตรงเรียงลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ (1) การทำงานเป็นทีม (2) การสื่อสาร (3) ภาวะผู้นำดิจิทัล ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

1) **คิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์** ผู้บริหารควรการใช้คำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ เพราะว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้ในทีม โดยการตั้งคำถามที่ดีมีศักยภาพในการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมองเห็นปัญหาในมุมมองใหม่ในกระตุนความคิด ช่วยเสริมสร้างจินตนาการในการคิดและมองเห็นปัญหาในมุมมองใหม่ โดยการใช้คำกระตุ้นที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังสามารถสร้างสรรค์แนวคิดและแก้ปัญหาได้สร้างสรรค์ ส่งเสริมการฟังและเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นผ่านการตั้งคำถามที่เหมาะสม ช่วยให้สมาชิกในทีมสามารถแบ่งปันความรู้และเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยให้การปฏิบัติงานและการคิดเชิงลึกเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้คำกระตุ้นที่กระตุ้นให้เกิดการมีสมาธิในการสื่อสาร และการใช้คำกระตุ้นความคิดช่วยให้การคิด การฟัง การปฏิบัติในทีมสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณค่าในทุกกระดับ สอดคล้องกับงานของพระธานินทร์ ชินเมธ (พุกเนียม) (2558) ได้วิจัยเรื่อง “การใช้หลักปัญญา 3 ในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักปัญญา 3 ในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงสุด

2) **คิดวิเคราะห์เชื่อมโยง** เป็นกระบวนการที่เน้นการพิจารณารายละเอียดและการพัฒนาแนวคิดจากข้อมูลที่มีอยู่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาด สร้างผลลัพธ์ที่มีคุณภาพสูง โดยประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ที่ซ่อนอยู่ การสร้างตัวอย่างเพื่อทดสอบแนวคิด และการเชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ เพื่อให้ได้มุมมองที่ลึกซึ้ง การพัฒนานี้ทำให้ทีมสามารถระบุปัญหา ประเมินทางเลือก และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่มีการคิดวิเคราะห์และการสร้างสรรค์ ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับของสุภาณี สิ้นไชย (2565) ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนาครูโค้ชสู่วิถีชีวิตด้วยหลักปัญญา 3 ฐาน” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาครูโค้ชมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูยุคใหม่สวมบทบาทเป็นครูโค้ชคือครูผู้สร้างแรงบันดาลใจผ่านการใช้คำถาม ที่ทรงพลัง มีการสะท้อนคิดระหว่างครูโค้ชเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ คือ การนำหลักปัญญา 3 ฐานซึ่งเป็นธรรมะในการพัฒนาปัญญา เพื่อให้มนุษย์เกิดความรู้แจ้ง เห็นจริง เกิดความเข้าใจด้วยเหตุและผล หากครูสามารถนำกระบวนการพัฒนาครูโค้ชด้วยหลักปัญญา 3 ฐานมาบูรณาการกับการเรียนรู้และฝึกกระบวนการโค้ชของ “The GROW Model” อันประกอบด้วย 1) G-เป้าหมาย (Goal) 2) R-ความจริง (Reality) 3) O-ตัวเลือก (Options) 4) W-กำหนดการเดินหน้าต่อ (Way Forward) เป็นการเปิดพื้นที่ให้ครูโค้ชได้ถอดบทเรียนจากกระบวนการพัฒนาการโค้ชของตน สะท้อนคิดโดยใช้หลักปัญญา 3

3) คิดเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็นกระบวนการที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการแก้ปัญหาการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรา จรรยาธรรม (2564) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัล” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัลเป็นพฤติกรรมการสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษาประกอบด้วย 1) การวางแผนกำหนดกรอบและทิศทางควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แผนสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาควรมุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในยุคดิจิทัลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเอกชนควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคล 4) การคัดเลือกทรัพยากรมนุษย์ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีทัศนคติที่เปิดรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของบุคลากรเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ 6) การวางแผนงบประมาณต้องครอบคลุมการจัดสรรทรัพยากรที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันและต้องมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนเงินงบประมาณด้านสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี 7) การสนับสนุนและใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการศึกษาควรมีการจัดสรรอุปกรณ์ดิจิทัลที่มีคุณภาพและพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของบุคลากรผู้เรียน

3. เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

1) คิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรใช้คำถามกระตุ้น เช่น คำถามเปิดและคำถามสะท้อนประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ในองค์กร

2) คิดสื่อสารอย่างชัดเจน ผู้บริหารควรการสื่อสารอย่างชัดเจนโดยใช้คำถามที่ตรงประเด็นช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจสถานการณ์และปัญหาได้ง่ายขึ้น กระบวนการนี้ส่งเสริมการแบ่งปันข้อมูลและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการพัฒนาปัญญา 3 ฟัง คิด และลงมือทำช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกัน

3) คิดวิเคราะห์เชื่อมโยง ผู้บริหารควรใช้กระบวนการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลระบุปัญหาและพัฒนาแนวคิด โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อเข้าใจมุมมองที่แตกต่างและประเมินทางเลือกอย่างมีระบบ ตามหลักปัญญา ฟัง การศึกษา จิต และการลงมือปฏิบัติ

4. คิดเชิงนวัตกรรม ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ทีมสำรวจแนวทางแก้ปัญหาใหม่และพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงบริการใหม่ โดยใช้เทคนิคการระดมความคิดและการสร้างแบบจำลอง ตามหลักปัญญา ฟัง การศึกษา จิต และการลงมือปฏิบัติ ทีมควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เปิดกว้างและร่วมมือเพื่อสร้างนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจินตนา พรหมพัย (2566) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักพุทธธรรม กลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทเมนิมิต

พระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เพราะว่า ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ และด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัลมาก 2) ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักพุทธธรรม (ปัญญา 3) ประกอบด้วย (1) จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดจากความคิดผู้บริหารและครูมีการคิดค้นหาแนวทางการบริหารงานวิชาการมีวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำในการบริหารและใช้กระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมยุคดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ (2) สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการฟัง รับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการ นำนวัตกรรมการเรียนรู้มาใช้งานให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง และ (3) ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการกระทำหรือลงมือส่งเสริมการปฏิบัติจากประสบการณ์ตรงหรือเรียนรู้วิธีการพัฒนาปัญญาอย่างต่อเนื่อง และ 3) แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา (ปัญญา 3) ประกอบด้วย (1) จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดจากความคิด ควรใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เรียนรู้วัฒนธรรมยุคดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ (2) สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการฟัง ควรรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลเรียนรู้บริบทที่เปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น และ 3) ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการลงมือปฏิบัติ ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ

6. สรุป

การศึกษาพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อต้องการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4, ศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 และเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

การพัฒนาเริ่มมีมาตั้งแต่อดีตกาล ด้วยการที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดำรงชีวิตด้วยการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นสังคมแล้วมีการคัดเลือกผู้นำเพื่อดำเนินการพัฒนากลุ่มของ ตนเองเพื่อการอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ อันเป็นการปฏิบัติสืบต่อกันมา ด้วยเหตุดังกล่าว คำว่าการพัฒนาจึงได้กลายเป็นคำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก เพราะจากการที่ประเทศต่าง ๆ ต้องประสบกับปัญหาจากสงครามจึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการเพื่อดำเนินการ ปรับปรุง พัฒนา แก้ไขสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในประเทศของตนเอง

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ คิดอย่างกว้างไกล และคิดได้หลายทิศทาง มีความคิดที่หลุดออกจากกรอบแนวคิดแบบเดิม ๆ และมองเห็นความเชื่อมโยงกันของวัตถุรอบตัว ทำให้สามารถแก้ปัญหาที่ยากที่พบเจอในชีวิตประจำวันให้หมดในปัจุบันให้เป็นการคิดออกมาในรูปแบบความคิดสร้างสรรค์ วิธีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 มีผลคือ ทักษะการคิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ ทักษะการคิดสื่อสารใช้คำถามที่ชัดเจน ทักษะการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม,

ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 คือ ด้านคิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ ควรใช้คำถามเปิด สะท้อน ประสพการณ์ ด้านคิดสื่อสารอย่างชัดเจน ควรใช้คำถามต้องประเด็น วิเคราะห์ข้อมูล ด้านคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง ควรวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม ด้านคิดเชิงนวัตกรรม ควรมองหาวิธีที่แตกต่าง เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัด ปทุมธานี

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีโครงการพัฒนาศักยภาพเพื่อกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรสนับสนุนการฝึกอบรม ครูและบุคลากรในพัฒนาศักยภาพกระตุ้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามที่ไม่มีคำตอบตายตัว เพื่อสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการคิดนอกกรอบ
2. คิดสื่อสารอย่างชัดเจน ผู้บริหารควรมีนโยบายการสื่อสารที่ชัดเจนในองค์กรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ตรงประเด็น จัดการอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของบุคลากร
3. คิดวิเคราะห์เชื่อมโยง ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทีมงาน สามารถตอบสนองประเด็นและสถานการณ์ได้หลาย ๆ อย่างและทำให้เราสามารถสืบเสาะหาสิ่งเชื่อมโยงระหว่างกัน สร้างระบบช่องความคิดต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับความรู้ เพื่อสร้างการวิเคราะห์และมีมุมมองที่หลากหลาย การจัดการประชุมหรือกลุ่มทำงานที่มีการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา
4. คิดเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารควรใส่ใจหรือเอาใจใส่ การจัดการอย่างเป็นระบบ การสืบค้นแบบ ร่วมมือร่วมพลัง การสร้างภาพลักษณ์ การเข้าถึงเฉพาะบุคคล และการทำงานที่ผ่อนคลาย สนับสนุนการคิดเชิงนวัตกรรมผ่านการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อกระตุ้นให้บุคลากร ค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงานที่ไม่ถูกจำกัดด้วยแนวทางเดิม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำผลวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 “ด้านการคิดคำกระตุ้นส่งเสริมสร้างสรรค์” ผู้บริหารควรจัดอบรมหรือกิจกรรมเวิร์กช็อปด้วยการตั้งคำถามที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ แก่บุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี
2. สถานศึกษาควรนำผลวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 “ด้านการคิดสื่อสารอย่างชัดเจน” ผู้บริหารควรสร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่บุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี
3. สถานศึกษาควรนำผลวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 “ด้านการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง” ผู้บริหารควรตั้งคำถามหรือห้องเรียนรู้การคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ผ่านระบบออนไลน์ แก่บุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

4. สถานศึกษาควรนำผลวิจัยเรื่อง “ด้านการคิดเชิงนวัตกรรม” ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการคิดเชิงบวก แก่บุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะการใช้คำกระตุ้นความคิดกับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา
2. ควรศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะความคิดคล่องแคล่วผ่านการฝึกฝนในสถานการณ์จริงในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา
3. ควรศึกษาเรื่อง ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในองค์กรตามหลักปัญญา 3 ตามหลักในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา

8. เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา รุ่งเรือง. (2563). โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*. 11 (1), 55-75.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*, พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ธานี ชัยบุญ. (2551). *ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*.
- ประกอบ กรรณสูต. (2542) *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- พระธานินทร์ ชินเมธ (พุกเนียม). (2558). *การใช้หลักปัญญา 3 ในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมฉบับพุทธศาสตร์ ประมวลธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภัทรา จรรยาธรรม. (2564). *การบริหารสถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัล. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 11*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลัดดาวัลย์ สะอิ่งทอง. (2564). *แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- ศรัณญา น้อยพิมาย. (2562). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาบุคลากรสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุจินตนา พรหมพัย. (2566). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักพุทธธรรม กลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.

- สุภาคย์ อินทองคง. (2550). การใช้หลักพุทธธรรมนำการวิจัยและพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพ
องค์รวม. สงขลา: ศูนย์เรียนรู้ชุมชนภาคใต้ (ศรช.).
- สุภานี สิ้นไชย. (2565). กระบวนการพัฒนาครูโค้ชสู่วิถีชีวิตด้วยหลักปัญญา 3 ฐาน. วารสารครุศาสตร์
ปริทรรศน์. 9 (2), 431-440.